

τοτε ὄργανα πρόθυμα ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ. Ἐν τινι ἀθορύβῳ καὶ πενιχρῷ δωματίῳ πλησίον τοῦ βασιλικοῦ διαμερίσματος, ἔχοντι μόνον ἐν ὑψηλὸν παράθυρον καὶ μίαν μόνον εἰσοδον, πρὸ τῆς ὁποίας ἴστατο σκοπός, ἐκάθητο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς ὥχρὸς ἀνὴρ, κύπτων ἐπὶ τοῦ γραφείου του καὶ χαράσσων βραδέως καὶ ἐπιμελῶς τὸ ἐν γράμμα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπὶ χάρτου χονδροῦ, χρυσᾷ φέροντος περιθώρια καὶ κεκοσμημένου διὰ τῶν βασιλικῶν ἐμβληματῶν.

Ποία ἦτον ἡ ἀσχολία τοῦ ἀνδρὸς τούτου; Ἐσχεδιάζεν ἄρά γε ἡ μόνον ἀντέγραφε μαγικοὺς χαρακτῆρας; Αὐτὸς ἄρά γε ἔγραφε τὰς lettres de cachet, αἵτινες ἀμετακλήτως ὠδήγουν εἰς τὴν Βασιλὴν, ἢ συνέταττε τὰς θανατικὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ὑπὸ τὴν γραφίδα του ἐλάμβανον ζῶν, ἵνα ζῶν καταστρέψωσιν; Οὐδὲν ἐξ ὧν τούτων.

Ὁ ὥχρὸς καὶ ἀπαθὴς αὐτὸς ἄνθρωπος, ὃν ὀλίγοι μόνον ἐγνώριζον καὶ οὗ ἡ ὑπαρξίς ἦτον ἄγνωστος εἰς πολλοὺς καὶ αὐτῶν τῶν αὐλικῶν, ἀνῆκεν εἰς τὴν ἄμεσον τοῦ βασιλέως ὑπηρεσίαν. Ἦτον εἰς τῶν γραμματέων Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως μετέρχετο τέχνην, ἥτις ἀλλοχοῦ θὰ ἐθεωρεῖτο μέγα ἐγκλημα καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο δι' ἰσοβίων δεσμῶν, διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἢ καὶ διὰ θανάτου ἀκόμη. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτον ὁ βασιλικὸς κάλαμος, τοῦ Λουδοβίκου τὸ δεύτερον ἐγώ, διότι ἀπήλασεν αὐτὸν τῆς ἐνοχλήσεως οὐ μόνον νὰ γράφῃ ὁ ἴδιος τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ἐπιστολάς, ἀλλὰ καὶ νὰ σχεδιάζῃ αὐτάς. Ἡ „γραφίς“ τοῦ βασιλέως, ὡς ὠνόμαζον αὐτὸν τότε, ἡ ὁ „πλαστογράφος“ αὐτοῦ, ὡς ἠθελε σήμερον ὀνομασθῇ, τὸσον εἶχεν ἀποξενωθῇ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ καὶ τὸσον εἶχεν οἰκειοποιηθῇ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν φύσιν τοῦ Λουδοβίκου, ὥστε ἔγραφε τὰς ἐπιστολάς ἀπαρραλλάκτως πρὸς τὸ γράψιμον τοῦ βασιλέως, ὅστις, ὅσάνκις ἠθελε νὰ προσθέσῃ τὴν ὑψηλὴν του ὑπογραφὴν, ἀμφέβαλλεν ἂν μὴ ὅλη ἡ ἐπιστολὴ ἐγγράφῃ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ ἦτον ἴσος πρὸς ὅλους τοὺς ἡγε-

μόνας τῆς Εὐρώπης. Τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸν γερμανὸν Αὐτοκράτορα ἐν Βιέννῃ ὠνόμαζεν ἀγαπητὸν ἀδελφόν, ἔστελλε φιλικὰ γράμματα πρὸς τὴν Αὐτοῦ Καθολικὴν Μεγαλειότητα τὸν Μονάρχην τῆς Ἰσπανίας καὶ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα τὸν Πάπαν. Ταχυδρόμοι ἔφερον τὰ γράμματα του καὶ πλαστὰ τοῦ βασιλέως ἰδιογράφα εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων, εὐτυχὴς δ' ἐλογίζετο ὁ γάλλος αὐλικὸς ἡ ἡ εὐνοηθεῖσα κυρία, ὅσάνκις ἐλάμβανεν ἰδιογράφους τινὰς λέξεις τοῦ βασιλέως καὶ ἐφύλαττε τὸ φύλλον ὡς ἀνεκτίμητον θησαυρόν, χωρὶς νὰ φαντασθῇ ποτε τίς εἶνε ὁ ἀληθὴς δοτὴρ τῆς τόσης εὐτυχίας.

Καὶ ἐν ᾧ τὰ γράμματα ταῦτα μετέδιδον πανταχοῦ φῶς καὶ εὐτυχίαν, ὁ συγγραφεὺς αὐτῶν ἔζη βίον ἄχαριν καὶ θλιβερόν. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς καθειργμένου ἐν σκοτεινῇ φυλακῇ μικρὰ ἦτον ἡ διαφορά. Ὑπὸ κατασκόπων συνοδευόμενος ἐξήρχετο τοῦ οἰκήματος καὶ ἤρχετο εἰς τὸ γραφεῖά του, παρακολουθούμενος δὲ πάλιν ὑπ' αὐτῶν ἐπανήρχετο εἰς τὰ ἴδια. Καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας του κατεδιώκετο ὑπ' αὐτῶν, δὲν ἐτόλμα ν' ἀνταλλάξῃ ἀθῶας καὶ ἀνάκους τινὰς λέξεις πρὸς τὴν γυναῖκά του, οὔτε νὰ διασκεδάσῃ μετὰ τῶν φίλων του· ὡς ἐφιάλτης ἀπαίσιος ἐπῆεζεν αὐτὸν τὸ μυστήριον, οὗ τὴν κλεῖδα αὐτὸς ἔφερεν. Ἐγνώριζεν ὅτι κατεσκοπεύετο πάντοτε καὶ πανταχοῦ καὶ δι' αὐτὸ προσφυλάσσετο μὴ διὰ τινος λέξεως ἢ καὶ δι' ἀπλοῦ τινος βλέμματος ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφὴν καὶ ἑαυτοῦ καὶ ὅλης τῆς οἰκογενείας του.

Διαρκούσης τῆς βασιλείας του ὁ Λουδοβίκος ἔσχε πολλοὺς τοιοῦτους γραμματεῖς. Τινὲς ἠθέλησαν νὰ ἰσχυρισθῶσιν, ὅτι καὶ ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος ἄνθρωπος μὲ τὸ σιδηροῦν προσωπεῖον ἦτον εἰς τῶν ἀτυχῶν τούτων πλαστογράφων, ὅστις ἐν στιγμῇ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας παρασυρθεὶς κατεχράσθη τὴν δεξιότητα αὐτοῦ καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν τινα μιμηθεὶς συγχρόνως καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέσυρε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, διότι ἐγένετο πλαστογράφος ἄνευ βασιλικῆς διαταγῆς.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΠΑΘΗΜΑΤΑ.

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν ἐξακολουθεῖ πάγος νὰ καλύπτῃ τὴν γῆν, ὅλα δὲ τὰ ἐπ' αὐτῆς βλαστάνοντα φυτὰ ἔχουσι θερμοκρασίαν κάτω τοῦ μηδενικοῦ καὶ οὐδεμία ἐπομένως ζωικὴ ἐκφανσις δύναται ἐπ' αὐτῶν νὰ παρατηρηθῇ. Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ πάγου καὶ τῆς ἀκινησίας, τῆς παροδικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἀπονεκρώσεως τῆς φύσεως ὑπάρχει ἀρκετὸν ὕλικόν, παρεχόμενον ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς ἔρευναν καὶ παρατήρησιν.

Ἄς τολμήσωμεν λοιπὸν παρ' ὅλον τὸ ἀνυπόφορον ψῦχος νὰ κάμωμεν μικρὸν περίπατον εἰς τὸν κήπον.

Προσοχή! Ὁλίγον ἔλλειψε νὰ προσκρούσῃ ἡ κεφαλὴ μου εἰς τινα κλάδον δένδρου κρεμάμενον ὑπὲρ τὸν δρόμον, ὃν διέρχομαι. Περίεργον πρᾶγμα· τὸ θέρος, ὅτε ὁ αὐτὸς κλάδος ἔφερεν ἄπειρον ἀριθμὸν φύλλων, ἡδυνάμην, χωρὶς νὰ κύψῃ, νὰ παρέλθῃ κάτωθεν αὐτοῦ, καὶ σήμερον, ὅτε οὐδὲ ἐλάχιστόν τι ποσὶν χύονος ἀθήηται ἐπ' αὐτοῦ, κατέβη τὸσον χαμηλὰ καὶ φθάνει σχεδὸν μέχρι τοῦ προσώπου μου. Τί σημαίνει τοῦτο;

Ἐν τούτοις ἂς παρατηρήσωμεν καὶ ἄλλους κλάδους καὶ

κλώνους. Τὸ ἴδιον φαινόμενον· προ πάντων δὲ οἱ τοξοειδῶς κατακρεμάμενοι μεγάλοι κλάδοι μεγάλης τινὸς καὶ ἀρχαίας φυλάρας κατῆλθον σημαντικῶς, οὕτως ὥστε τὰ ἄκρα αὐτῶν ἤδη κρέμονται ἐν περίπου μέτρον χαμηλότερον παρὰ πρὸ ἐνὸς μηνός, ὅτε ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πυκνῆς πάχνης. Διὰ τῶν καταμετρήσεων ἡμῶν καὶ τῶν παρατηρήσεων καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἅπαντες οἱ κλώνοι καὶ κλάδοι, ὅταν ἡ θερμοκρασία των κατέλθῃ ὑπὸ τὸ μηδενικόν, διεξάγουσι κινήσεις, ὅτι αἱ κινήσεις αὗται τόσῳ μᾶλλον εἶνε μεγαλύνονται καὶ περισσότεραι, ὅσοι ταπεινότερα εἶνε ἡ θερμοκρασία, καὶ ὅτι αὗται εἶνε ἐν μέρει μὲν ὑψώσεις, ἐν μέρει δὲ κλίσεις πρὸς τὰ κάτω, ὅτε καὶ συνήθως οἱ κλάδοι κάμπτονται πλαγίως. Ὅταν ὅμως ὑψωθῇ ἡ θερμοκρασία, ἀναλαμβάνουσι πάλιν τὴν προτέραν αὐτῶν μορφήν καὶ θέσιν.

Αἱ κινήσεις αὗται προκαλοῦνται ἐκ τῆς ἀποπήξεως τοῦ ἐν τῷ ξύλῳ περιεχομένου ὕδατος. Τὸ νωπὸν ξύλον εὗρίσκειται πάντοτε ἐν ἐξωδημένη καταστάσει ἕνεκα τοῦ πληροῦντος τοὺς πόρους τοῦ ὕδατος. Ταπεινουμένης τῆς θερμοκρασίας ὑπὸ τὸ μηδενικόν σχηματίζεται πάγος ἐν τῷ ἔσωτε-

ρικῶ τῶν ἐν μέρει μόνον δι' ὕδατος πληρουμένων μικροσκοπικῶν πόρων τοῦ ξύλου. Τὸ ἐνταῦθα ὑπάρχον ὕδωρ μεταβάλλεται ἐν πρώτοις εἰς πάγον, εἴτα δὲ καὶ αἱ παρειαὶ τῶν φυτικῶν κυττάρων ἀποβάλλουσιν ὕδωρ καὶ μάλιστα τόσον περισσότερον, ὅσον ταπεινότερα γίνεται καὶ ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία. Ἰσχυρὰ λοιπὸν ἀπόψυξις τοῦ ξύλου ἐκδηλοῖ τὴν αὐτὴν ἤν καὶ ἡ ἀποξήρανσις αὐτοῦ ἐνέργειαν. Ὅπως καὶ ἡ ἐξ ὑγροῦ ξύλου κοπεῖσα σάνις μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν κυρτοῦται ἤ, ὡς λέγουσιν, „μαζεύεται“, οὕτω διὰ τὸν αὐτὸν λόγον κάμπτονται καὶ οἱ κλάδοι τῶν δένδρων, ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτοῖς ποσὸν τοῦ ὕδατος εἰς τὰ διάφορα μέρη των εἶνε διάφορον, καὶ συστέλλονται ἕνεκα τῆς ἀποβολῆς τοῦ ὕδατος.

Οὐχὶ ὅμως μόνον τὸ μήκος, ἀλλὰ καὶ ὁ ὄγκος τοῦ ξύλου ἐλαττοῦται ἕνεκα τῆς ἀποβολῆς καὶ ἀποπήξεως τοῦ ὕδατος, αὕτη δὲ ἡ συστολὴ εἶνε πολὺ σημαντικωτέρα τῆς πρώτης, ὥστε εὐκόλως νὰ δύναται νὰ παρατηρηθῇ καὶ εἰς σχετικῶς μικροτέρους κλάδους δένδρων. Οὕτως ἡ περιμετρος κλάδου τινὸς δαμασκηneas ἐν θερμοκρασίᾳ -15° R. ἐλαττοῦται κατὰ δύο ὑποχιλίόμετρα τοῖς ἑκατόν.

Τοιαῦται ὑγροσκοπικαὶ κινήσεις τῶν διαφόρων μερῶν τῶν φυτῶν, προκαλοῦμεναι ἐκ τῆς ἀνίσου συστολῆς αὐτῶν κατὰ τὴν ἀποξήρανσιν, ἡ ἐκ τῆς ἀνίσου διαστολῆς κατὰ τὴν ἀπορρόφησιν ὕδατος, εἶνε λίαν συχναί, ἐνταῦθα δὲ παραθέτομεν ὀλίγα τινὰ αὐτῶν παραδείγματα.

Ἐν Συρίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ ἐπὶ ἀμμώδους ἐδάφους φύεται μικρὸν τι, μονοετὲς καὶ μόλις εἰς ὕψος 8 ἕως 12 ὑφεκατομέτρων ἐξικνούμενον φυτόν, ὀνομαζόμενον ῥόδον τῆς Ἱερικοῦς καὶ ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἰς ἣν ἀνάγεται καὶ ἡ βραφανίς, ἡ κράμβη, τὸ σίναπι, τὸ κάρδαμον κτλ. Μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξανθήσεως οἱ κλάδοι γίνονται σκληροὶ καὶ ξυλῶδεις, καταπίπτουσι τὰ φύλλα, καὶ ἅμα ὡς ὀριμάσων οἱ μικροὶ λοβοί, οἱ ἀποξηρανθέντες κλάδοι κυρτοῦνται καὶ συγκάμπτονται εἰς ὄγκον τινα κυκλοτερῆ, ὀλίγην μὲν ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἔχοντα κατὰ τὴν μορφήν ὁμοιότητά τινα πρὸς ῥόδον. Ἐν ὑγρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ, καὶ μάλιστα λίαν ταχέως ἀνδιαβραχῇ δι' ὕδατος, τὸ ξύλον ἐξοιδαίνεται καὶ οἱ κλάδοι ἐξαπλοῦνται. Ὅταν δ' ἀποξηρανθῶσι, πάλιν συμπτύσσονται

καὶ δύναται τις κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον πολλάκις νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα, ὅπερ ὑπῆρξε καὶ ἀφορμὴ νὰ γεννηθῶσι τόσαι παραδόσεις καὶ τόσαι ἄλλαι δεισιδαιμονίαι περὶ τοῦ φυτοῦ τούτου.

Ἐντὸς τῶν καλαμώνων καὶ κατὰ τα ἄκρα τῶν λειμώνων καὶ τῶν ἀγρῶν εὐρίσκομεν περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους μικρὸν τι φυτόν, ὅπερ ὡς ἐκ τοῦ ἰδιορρύθμου σχήματος τῶν καρπῶν αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα *θύγγχος* τοῦ ἐρωδιοῦ. Ὅταν ὁ καρπὸς αὐτοῦ ὀριμάσῃ, διατέμνεται εἰς πολλὰ μέρη, ὧν ἕκαστον εἰς τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ ἄκρον φέρει λεπτὴν τινα καὶ ἰσχνήν, ἀλλὰ λίαν σκληρὰν προεκβολήν, ὥστε γένειον στάχυος, οὗ τὸ κάτω ἄκρον ἐν ξηρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ συμπεριελίσσεται κοχλιοειδῶς. Ἐὰν μέρος τι τοῦ καρποῦ προσκολλησώμεν ὅπουδὴποτε στερεῶς διὰ τῆς ἀκίδος αὐτῆς, βλέπομεν ὅτι τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ γενείου του κινεῖται βραδέως μὲν, ἀλλὰ διαρκῶς. Καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀκρόμυς αὐξήσεως τῆς ὑγρασίας τοῦ ἀέρος, προκαλουμένη π. χ. διὰ τῆς πρὸς ἐγγίσεως θερμῆς τινος χειρὸς, ἀρκεῖ ἵνα τὸ ἐλικοειδῶς συνεπτυγμένον μέρος τοῦ γενείου ἐπαισθητῶς ἐπεκταθῇ, αὐξανομένης ὅμως τῆς ξηρασίας ἡ κίνησις γίνεται πρὸς τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸ ἔδαφος ἐνθα φύεται τὸ φυτόν τοῦτο, εὐρίσκομεν ὅτι σχεδὸν ὅλα τὰ καταπεσόντα τμήματα τοῦ καρποῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἶνε βαθέως ἐν αὐτῷ κεχωσμένα, σκάπτοντες δὲ τὴν γῆν εὐρίσκομεν αὐτὰ ἀκομῇ καὶ εἰς βάθος ὑφεκατομέτρων τινῶν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους. Διότι διὰ τῶν κινήσεων τοῦ γενείου ἡ αἰχμὴ τοῦ καρποῦ χώνεται εἰς τὴν γῆν, νὰ ἐπιστρέψῃ δὲ δὲν δύναται, ἐπειδὴ ἀνθίστανται εἰς τοῦτο αἱ σκληραὶ τρίχες αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων, ἅτινα εὐκόλως δύναται τις νὰ δεκαπλασιάσῃ, βλέπομεν ὅτι αἱ κινήσεις ὑγροσκοπικῶν μερῶν τῶν φυτῶν, γινόμεναι κατὰ τὴν ἀπονέκρωσιν αὐτῶν ἢ καὶ κατόπιν αὐτῆς καὶ ἐπομένως οὐδόλως δυνατόν ἐστι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ζωϊκαὶ αὐτῶν λειτουργίαι, ἔχουσιν ἐν πολλοῖς μεγίστην σπουδαιότητα διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ φυτικοῦ βίου.

Δρ. Ε. Μ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Κοραΐ).

— Πρώτιστον καὶ ἀναγκαϊότατον μάθημα, εἰς ἔθνη μεταβαίνοντα ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας εἰς τὸ φῶς τῆς παιδείας, εἶναι αἱ ἀκριβεῖς καὶ ὀρισμέναι ἔννοιαι τῶν ὀνομαζομένων κακῶν καὶ ἀρετῶν, (ἡ μὴ ἄλλων τῆς κακίας καὶ ἀρετῆς). Ἐπειδὴ μία εἶναι ἡ μήτηρ καὶ πηγὴ τῶν κακῶν, ἡ ΑΔΙΚΙΑ, ὡς μία τῶν ἀρετῶν ὅλων, ἡ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.

— Ὀλιγώτερον κακὸν εἶναι τὸ νὰ περιπατῇ τις χωλὰ, παρὰ τὸ νὰ ᾄδῃ ἀκίνητος παντάπασιν, ὡς λίθος.

— Ἡ εὐδαιμονία ἀκολουθεῖ τὴν φύσιν τῶν ὑγρῶν· ὅπου πλημμυρίσει πνίγει, ἀν' ὃ φρόνιμος εὐδαίμων δὲν προετοιμάσῃ εἰς αὐτὴν ρύακας νὰ δέχωνται τὸ περιττόν. Οἱ ρύακες εἶναι οἱ περὶ αὐτὸν, τέκνα, θεράποντες καὶ ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸ πάντων ἡ ΠΑΤΡΙΣ.

— Τῆς κοινῆς γλώσσης συγγράμματα ἵκανὰ δὲν ἔχομεν (τὰ ἀρχαιότερα δὲν ἀναβαίνουνσι περαιτέρω τῆς γ'. ἑκατονταετηρίδος). Αἱ δὲ γλώσσαι δὲν φερίονται αὐθημερόν· ἀλλὰ μεταβαίνουνσι κατὰ μικρὸν ἀπὸ μίαν διαστροφὴν εἰς ἄλλην, ὡς καὶ τὰ ἥθη τῶν λαλούντων αὐτάς.

— Δὲν εἶνε κανένα πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον ἐπιταχύνει τὴν παρέλευσιν τῶν κακῶν τοσούτον, ὅσον ἡ ὑπομονή.

— Δύο φορὰς ἔχει δίκαιον, ὅστις προβάλλει τὸ δικαίον του ἀπαθῶς καὶ μετριοφρόνως.

— Ὅλων ἀπλῶς τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων τῆς καλοσύνης ἡ τῆς κακοσύνης ἀψευδέστερον ἄλλο κριτήριον δὲν εἶνε παρὰ τὸν καρπὸν, ὅστις γεννᾶται ἀπ' αὐτάς.

— Ἡ ἀνοησία τῆς ψυχῆς ἐμοιάζει τὰς σωματικὰς ἀρρωστίας, αἱ ὁποῖαι δυνατόν εἶναι νὰ ἐλαττωθῶσιν, ἀλλ' ἔχει νὰ παύσῃσι ὁλότελα. Ἐν ὅσῳ εἶναι εἰς τὸν κόσμον πυρετοί, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα σωματικὰ πάθη, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ εὐρίσκωνται καὶ ἀνόητοι, καὶ ἡλίθιοι, καὶ μωροί, ἄλλος ἄλλον ὑπερβαίνοντες εἰς τὴν ἀρρωστίαν τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς.

— Οὕτινος ὁ νοῦς εἶναι γυμνὸς ἀπὸ παιδείαν καὶ πραγμάτων εἰδῆσιν πολλῶν, ἐκεῖνος ἔχει ἢ οὐδεμίαν, ἢ ἀτελεῖς καὶ πολλὰ διεστραμμένας τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων· καὶ ὅστις συλλογίζεται τὰ πράγματα κακῶς, κακῶς ἐξανάγκης πρέπει νὰ γράφῃ καὶ νὰ λαλῇ, καὶ ἂν ἔλας τὰς ρητορικὰς τέχνας ἐξεύρῃ ἀπὸ στήθους.

— Τῶν παλαιῶν τὰ βιβλία ἐμοιάζουσι τοῖς πολυτίμοις μεγάλους ἀδάμαντας, τῶν ὁποίων καὶ τὰ πλεόν μικρὰ θραύσματα συναθροίζονται μὲ μεγάλῃν ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ κατασκευασθῶσι καὶ ἐξ αὐτῶν δακτυλῖδια μικρότερα.